

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สามารถอภิปรายตามประเด็นสำคัญที่พบ ดังนี้

1. ความคิดและความเชื่อของวัยรุ่นและเยาวชนเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์

การให้ความหมายทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและเยาวชน

วัยรุ่นชายและหญิงทุกกลุ่มระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความหมายของเพศสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่า เพศสัมพันธ์หมายถึง การร่วมเพศทางช่องคลอด และเป็นการที่ผู้หญิงสำเร็จความใคร่ให้ผู้ชาย มากกว่าการที่ผู้ชายสำเร็จความใคร่ให้ผู้หญิง อย่างไรก็ตามพบว่า วัยรุ่นหญิงให้ความหมายในเรื่องการที่ผู้หญิงสำเร็จความใคร่ให้ผู้ชายในอัตราที่สูงกว่าชาย ซึ่งเป็นการให้ความหมายโดยทั่วไป

ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชน

ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นทุกกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่วัยรุ่นสมัยนี้จะมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก และมีความเชื่อว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่วัยรุ่นสมัยนี้จะมีเพศสัมพันธ์กับ "กิ๊ก" แม้จะมีคนรักอยู่แล้ว โดยไม่บอกให้คนรักรู้ โดยวัยรุ่นชายมีความเชื่อเรื่องนี้มากกว่าวัยรุ่นหญิง ซึ่งความเชื่อดังกล่าวจะมีแนวโน้มสูงขึ้นในยุคสังคมที่เรียกว่าไม่มีความรัก ด้วยวัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระและดำเนินชีวิตตามกระแสแฟชั่นมากขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2547) ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า วัยรุ่นมากกว่าร้อยละ 85 มีความเชื่อว่าวัยรุ่นควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับคนรัก และร่วมกับฝ่ายหญิงรับประทานยาคุมกำเนิดรวมทั้งคนที่รู้จักกัน (ตารางที่ 5.3) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า วัยรุ่นแต่ละกลุ่มมีความเชื่อในทุกข้อไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น วัยรุ่นในระดับมัธยมต้นมีความเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงถึงความสามารถ ความเก่ง ดังข้อมูลที่ว่า "ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์ เป็นผู้หญิงที่เก่ง...ถ้าผู้ชายได้ผู้ชายเก่ง ถ้าผู้หญิงได้..แสดงว่าเราก็ก่อนทำได้เหมือนกัน" หรือ "ต่างก็โชว์พาวเวอร์ ผู้ชายที่มีแฟนถือว่าสุดยอด เราสามารถ...ไม่น้อยหน้าเพื่อน" หรือในกลุ่มอาชีวศึกษาที่เชื่อว่า การมีเพศสัมพันธ์เป็นแฟชั่นอย่างหนึ่งของวัยรุ่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ วัยรุ่นระดับมัธยมปลายเชื่อว่า การมีเพศสัมพันธ์ช่วยให้หายเครียดได้มาก และเชื่อว่าเพศหญิงมีอารมณ์ทางเพศมากกว่าเพศชาย แต่ผู้หญิงเก็บอารมณ์ได้ดีกว่า นอกจากนี้เชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัยทำให้มีเพศสัมพันธ์กันมากขึ้น เพราะไม่กลัวท้อง รวมทั้งมีวิธีการป้องกันทั้งในผู้หญิงและชาย จึงทำให้ไม่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์

เหมือนแต่ก่อน ขณะเดียวกันพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น มักมีประสบการณ์ทางเพศมาก เชื่อว่า การมีเช็กส์คือการผ่านประตูวัยหนุ่ม การมีเช็กส์ทำให้รู้สึกเท่ หรือการมีเช็กส์เป็นเรื่องน่าภาคภูมิใจที่ให้อีกฝ่ายมีความสุข ดังที่ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งสะท้อนว่า “การที่เรามีความชำนาญ เราวิเคราะห์ผู้หญิงเป็น ทำให้เรารู้สึกว่าเขาไม่ใช่ได้ไถ่ไปนอนด้วย แต่เขาได้เพชรเม็ดงาม เม็ดหนึ่ง”

อย่างไรก็ตามพบว่า วัยรุ่นบางรายมีความเห็นขัดแย้ง (แต่เป็นไปในทางบวก) คือไม่เชื่อว่าการที่คนสองคนรักกัน แล้วต้องมีเพศสัมพันธ์ และคิดว่าในวัยเรียนไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์เพราะจะเกิดปัญหาตามมา และจากการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า เพศหญิงกับเพศชายมีความเชื่อแตกต่างกันในบางเรื่อง เช่น เพศหญิงคิดว่าการที่ตัวเองยอมเสียความบริสุทธิ์ให้ผู้ชาย เพราะต้องการพิสูจน์ความรัก แต่ผู้ชายคิดว่าการมีเช็กส์กับผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมดาผ่านมาแล้วผ่านไป ดังนั้นจึงมีการเปลี่ยนกลุ่มนอนหลาย ๆ คน เป็นเพราะต้องการเลือก และการหาประสบการณ์ใหม่ๆ แปลกๆ มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติเรื่องเพศและการมีชีวิตรอบครัวยุคสมัยปัจจุบัน ที่มีทัศนคติว่า การมีคู่หลายคนหรือมีกิ๊กเป็นเรื่องทันสมัย และได้ทำอะไรใหม่ๆ ไม่ซ้ำซากจำเจ (ธนพรสง่าศรี, 2546)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและการป้องกันของวัยรุ่นและเยาวชน

วัยรุ่นส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงร้อยละ 75.3 และร้อยละ 96.4 ไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การมีประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ โดยร้อยละ 92.6 ของวัยรุ่นหญิงเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นทำให้พ่อแม่ผิดหวังมากกว่าวัยรุ่นชาย (ร้อยละ 72.7) สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของวัยรุ่นหญิงที่ยังคงรักนวลสงวนตัวอยู่มาก และสอดคล้องกับการสำรวจเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงที่พบว่าต่ำกว่าร้อยละ 20 (ตารางที่ 6.3, 6.8) นอกจากนี้วัยรุ่นชายและหญิงถึงร้อยละ 58.3 และร้อยละ 61.7 เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า การพกถุงยางอนามัยทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าคนวางแผนที่จะมีเพศสัมพันธ์ และยังคงคิดว่า การซื้อถุงยางเป็นเรื่องที่น่าอายมาก ทำให้อัตราการใช้ถุงยางทุกครั้งในวัยรุ่นค่อนข้างต่ำ ไม่ถึงร้อยละ 20 (ตารางที่ 6.8) โดยเฉพาะวัยรุ่นชายมักคิดว่า การใช้ถุงยางอนามัยทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติและมีความรู้สึกทางเพศน้อยลงมากกว่าที่วัยรุ่นหญิงคิด (ตารางที่ 5.8) ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับอคติทางเพศพบว่า วัยรุ่นชายและหญิงส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 และร้อยละ 92.6 เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า ผู้หญิงควรรักษาความบริสุทธิ์ไว้เพื่อวันแต่งงาน และร้อยละ 58.6 ของวัยรุ่นชาย และร้อยละ 62.7 ของวัยรุ่นหญิงเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า ผู้หญิงไม่ควรจะมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่าผู้ชาย และวัยรุ่นชายคิดว่า เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้ชายที่จะต้องมีความประสบการณ์ทางเพศมาก่อนเป็นอย่างดีก่อนแต่งงาน หรือคิดว่าผู้ชายสามารถมีคู่นอนหลายคนได้มากกว่าที่วัยรุ่นหญิงคิด (ตารางที่ 5.9) อย่างไรก็ดีตาม วัยรุ่นระดับอุดมศึกษาไม่เห็นด้วยอย่างมากในการคิดที่ว่าผู้ชายบังคับให้ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ด้วยเป็นเรื่องธรรมดา (ร้อยละ 85.9) และเรื่องที่ว่าผู้หญิงจะมีคู่นอนหลายคนได้ (ร้อยละ 95.3) ดังตารางที่ 5.10-5.12 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาว่า วัยรุ่นทั้งหญิงและชายในทุกระดับ

การศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2543) และมีทฤษฎีที่ว่า การมีคู่นอนหรือมีกิ๊กหลายคน เป็นเรื่องธรรมดาและทันสมัย ถ้าไม่มี เพื่อนจะล้อเลียน รวมทั้งการมองความบริสุทธิ์ของหญิง ไม่ใช่เรื่องสำคัญ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2543; โสพิณ หนูแก้ว, 2545)

ส่วนความเชื่อเรื่องพฤติกรรมป้องกันการ พบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันที่ถูกต้อง ไม่ให้ความสำคัญกับการป้องกัน แม้จะทราบว่า การมีเพศสัมพันธ์และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันทำให้เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ โดยเฉพาะวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงของการติดโรคจาก การมีเพศสัมพันธ์น้อยมาก เนื่องด้วยการมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่เกิดในหมู่เพื่อน ทำให้มีความเชื่อว่ามีไม่มีโรค หรือโรคเอดส์เป็นเรื่องที่ไกลตัว พฤติกรรมการป้องกันที่พบจึงเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์เป็นส่วนมาก โดยใช้วิธีหลังภายนอก และการกินยาคุม ยาเม็ดฉุกเฉิน จึงพบว่า จะใช้ถุงยางอนามัยในกรณีที่เป็นกรร่วมเพศกับเด็กนอกโรงเรียนที่สงสัยว่ามีพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เชื่อว่าการใส่ถุงยางทำให้ความรู้สึกทางอารมณ์ลดลง ประกอบกับความอายที่จะไปซื้อหาถุงยางอนามัย จึงมีการใช้น้อย ดังข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ป้องกันเพราะไม่กลัว เชื่อว่าเพื่อนคือ เพื่อน ผู้ชายคนนี้เขาคงจะไม่ไปนอนกับใครหลายๆคน ทำให้ไม่ต้องกลัวโรคเอดส์...จึงไม่ต้องป้องกัน ถ้าท้องก็ค่อยกินยาขับเลือด” อีกประการหนึ่งวัยรุ่นเชื่อว่าการรับประทานยาคุมกำเนิดดีกว่าการใช้ถุงยาง ด้วยเหตุผลที่ว่า “เพราะทันใจวัยรุ่น” พร้อมทั้งให้ความเห็นสะท้อนสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่ปิดกั้นการเรียนรู้อันของวัยรุ่นเรื่องเพศ ทำให้เกิดปัญหา นอกจากนี้พบว่าวัยรุ่นมักให้ความสำคัญกับ “ความรัก” เป็นพื้นฐานของความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักที่ไม่ใช่หญิงบริการจะไม่ทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเอดส์ ทำให้ไม่เห็นประโยชน์ของการป้องกัน อย่างไรก็ตาม พบว่ากลุ่มอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการป้องกันมากขึ้นเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์และการติดโรค โดยให้ความคิดเห็นว่า “หากคุณคิดมีเซ็กส์ คุณต้องรู้วิธีการป้องกัน” แต่ก็ให้ความเห็นว่า ในความเป็นจริงการป้องกันดังกล่าวมีน้อยมาก ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะความสัมพันธ์ ซึ่งพบว่า หากเป็นแฟนหรือคู่อุปการจะไม่มีการป้องกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีความรักและไว้วางใจกัน โดยมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องที่ว่า การใช้ถุงยางเป็นการดูถูกฝ่ายหญิงและไม่ให้เกียรติฝ่ายหญิง “การที่ผู้ชายใส่ถุงยางอนามัยเป็นการดูถูกผู้หญิงว่า เกรดต่ำ” เช่นเดียวกับ การศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษายอมรับการอยู่ด้วยกันโดยไม่หวังที่จะแต่งงานในอนาคต (กรมสุขภาพจิต, 2547)

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างวัยรุ่นชายและหญิง พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ความคิดเห็นที่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ หรือที่ไม่สนับสนุนการมีเพศสัมพันธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย และความคิดเห็นเกี่ยวกับอคติทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ < 0.001 (ตารางที่ 5.13)

2. ลักษณะและรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและเยาวชน

การมีแฟนและเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและเยาวชน

ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2,348 คน พบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมากกว่าครึ่งยังไม่มีแฟนหรือคู่อรัก (ร้อยละ 50.7 และ 51.5 ตามลำดับ) ในขณะที่วัยรุ่นที่มีแฟนหรือคู่อรักแล้ว ส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงจะมีแฟนหรือคู่อรักที่เป็นเพศตรงข้าม (ดังตารางที่ 6.1) เมื่อวิเคราะห์ตามระดับการศึกษาพบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมีแฟนหรือคู่อรักมากขึ้นเมื่อมีการศึกษาที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงพบว่า ร้อยละ 27.4 ของวัยรุ่นเคยมีเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นชายเคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นหญิงเป็น 2 เท่า (ตารางที่ 6.3) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของประเทศไทยในรอบที่ 9 ของกลุ่มนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน 20 จังหวัด พบว่า นักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 15 ซึ่งมากกว่าเพศหญิงเกือบ 3 เท่า (กรมสุขภาพจิต, 2547) และเมื่อเปรียบเทียบกับรายงานการทบทวนสถานการณ์พฤติกรรมทางเพศของเด็กและเยาวชน อายุ 6-24 ปี ที่กำลังศึกษาในสถานศึกษาระหว่างปี 2532-2542 พบว่า ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้นก็มากขึ้นด้วย โดยเฉพาะในเขตเมืองหรือกรุงเทพมหานคร โดยพบว่านักเรียนชายกลุ่มอาชีวศึกษาในภาคใต้ เคยมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 37 (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2543) สำหรับวัยรุ่นที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว พบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 16.04 ปี โดยพบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในเพศชายน้อยกว่า (ค่าเฉลี่ยอายุในเพศชาย = 15.69, SD = 2.20, ค่าเฉลี่ยอายุในเพศหญิง = 16.67, SD = 1.91) โดยพบว่า วัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุอยู่ระหว่าง 14-16 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 48.3) ในขณะที่วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 17-19 ปี ร้อยละ 47.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นค่อนข้างน้อยลง (กรมสุขภาพจิต, 2547) ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญและสนใจเพศตรงข้าม มีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้มีการเปิดเผยเรื่องเพศมากขึ้น มีสถานเริงรมย์หลายรูปแบบที่เปิดบริการซึ่งส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศอย่างเสรี ชักนำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร และถือว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมยุคปัจจุบัน

จากตารางที่ 6.4 พบว่า การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นชายเกิดจาก อยากรู้อยากลองมากที่สุด (ร้อยละ 60.0) รองลงมาคือจากความยินยอม (ร้อยละ 42.8) ทำให้วัยรุ่นชายมีความรู้สึกสนุกและเป็นสุขเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ในขณะที่การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นหญิงเกิดโดยไม่ได้ตั้งใจ (ร้อยละ 47.3) จากความยินยอม (ร้อยละ 37.7) อยากรู้อยากลอง (ร้อยละ 27.7) และถูกบังคับ (ร้อยละ 19.1) จึงมีความรู้สึกเจ็บและรู้สึกผิดมากกว่าเพศชาย เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่าความอยากรู้อยากลองเป็นเหตุให้มีเพศสัมพันธ์มากที่สุดของวัยรุ่นชายในทุกระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจริญ ปราบปรี (2546) ในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา

จังหวัดพัทลุง พบว่า นักศึกษามากกว่า 2 ใน 3 ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ แต่ขณะเดียวกันมีนักศึกษาถึงร้อยละ 34.7 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ โดยพบว่ามากกว่า 3 ใน 4 ของกลุ่มนี้มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน คู่รัก เหตุผลของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพราะรักและเต็มใจมากที่สุดร้อยละ 46 รองลงมาเพราะอยากรู้ อยากทดลองร้อยละ 26 เหตุผลการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกแตกต่างกัน โดยเพศชายเกิดจากความรัก และเต็มใจ หลอกหลวงและเมาสุรา โดยที่เพศหญิงมีอัตราการถูกบังคับ หลอกหลวงมากกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์กับต่างเพศหรือเพศตรงข้ามมากที่สุด โดยเฉพาะกับคู่รักหรือแฟน โดยมีพฤติกรรมการป้องกันด้วยการใช้ถุงยางก่อนข้างต่ำ วัยรุ่นชาย และหญิงเพียงร้อยละ 33.3 และ 27.5 เท่านั้นที่ระบุว่าตนเองได้ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยพบว่าอัตราการใช้ถุงยางยังน้อยลงในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น (ตารางที่ 6.5) ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในการทบทวนองค์ความรู้ที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นชาย ใช้ถุงยางอนามัย ได้แก่ ความเชื่อที่ว่าการใช้ถุงยางอนามัย แสดงถึงความไม่ไว้ใจใจ การขาดการ ได้รับความเสี่ยง สำหรับวัยรุ่นหญิงคาดหวังว่าต้องไม่รู้จักเรื่องเพศ จึงเป็นตัวปิดกั้นการใช้ถุงยาง อนามัย (พิมพ์วิทย์ บุญมงคล เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และศันสนีย์ เรืองสอน, 2541)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง พบว่า วัยรุ่นชายมักมีเพศสัมพันธ์กับคู่มากกว่า 1 คนในสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นหญิง ประมาณครึ่งหนึ่งเคยมีการใช้แอลกอฮอล์ก่อนการมีเพศสัมพันธ์ มีเพียงส่วนน้อยที่ เคยเสพยาก่อนการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ของชายจะมีมากกว่า หญิง ในขณะที่หญิงจะใช้ยาคุมกำเนิดร่วมด้วยมากกว่า นอกจากนี้การไม่ใช้ถุงยางอนามัยจะมี แนวโน้มสูงขึ้นในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น ดังตารางที่ 6.8-6.9 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิง คุณภาพที่พบว่า ลักษณะการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นทุกระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นรักต่างเพศ ผู้หญิง-ผู้ชาย รูปแบบการร่วมเพศเป็นแบบการร่วมเพศทางช่องคลอด โดยวัยรุ่นมัธยมศึกษาเพศชาย ที่ยังไม่มีการประกอบอาชีพจะมีการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองสูง เมื่อมีอารมณ์ความต้องการทางเพศ แล้วทำให้อายุามีเพศสัมพันธ์จริง ๆ กับเพศหญิง ในขณะที่วัยรุ่นมัธยมศึกษาเพศหญิง จะสำเร็จ ความใคร่ด้วยตนเองน้อย เพราะอายและเงิน ทั้งนี้จะยังไม่พบการร่วมเพศในลักษณะวิถีดาร หรือรุนแรง รูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ในวัยนี้มักแสดงถึงความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง แต่วัยรุ่นชายมักแสดงถึงความสนุกหรือความมันส์เป็นหลัก และเลือกการมีเพศสัมพันธ์แบบ ชั่วคราว ด้วยเหตุผลที่ว่าเพราะผู้หญิงยอมเอง หรือเพราะถูกข่มขืน เมื่อเคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว รูปแบบอื่นๆ จะตามมาได้ง่าย เช่น รูปแบบการมีเพศสัมพันธ์แบบหลายคน ที่เรียกว่า เช็กซ์หมู่ หรือมักจะเป็นการสะสมคู่นอน ไอ้อวดกันในกลุ่มทั้งหญิงและชาย มีการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อ แสดงความสามารถ โดยเหตุผลของการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คล้ายคลึงกับในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ความอยากรู้อยากลอง ความอยากเอาชนะคนอื่น การทำตามสื่อ นอกจากนี้ยังรวมถึงการแต่งกายของเพศตรงข้ามเป็นส่วนหนึ่งในการมีเพศสัมพันธ์

สำหรับลักษณะการมีเพศสัมพันธ์ในแต่ละครั้งของวัยรุ่นที่พบในระดับอาชีวศึกษา หรือ
อุดมศึกษา จะมีลักษณะของเพศสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ ที่พบส่วนใหญ่ คือ ผู้หญิง - ผู้ชาย และมี
แบบอื่นด้วย เช่น ผู้ชาย - ผู้ชาย, ผู้หญิง - ผู้หญิง (ทอม-ดี้) หรือมีเพศสัมพันธ์ได้ทั้งเพศหญิงและชาย
(Bisexual) และมีเพศสัมพันธ์แบบหมู่ร่วมด้วย โดยวิธีการร่วมเพศทางช่องคลอดมากกว่าวิธีอื่น และ
พบความสัมพันธ์ในลักษณะการว่าจ้างและการสมยอมของทั้งสองฝ่ายเพื่อต้องการเงิน นอกจากนี้
กลุ่มเพื่อนและสังคมเป็นตัวกำหนด มองว่าบางคนมีแฟนสวย ก็อยากมี เมื่อมีคนรักก็ต้องการมี
เพศสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดลักษณะของการมีเพศสัมพันธ์แบบง่าย การล่า การแข่งขัน เพื่อสร้างควม
ภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถนำมาพูดคุยในกลุ่มเพื่อนได้ ดังคำพูดที่ว่า "เป็นแฟนอย่างหนึ่ง
เห็นเพื่อนมีแฟนสวยก็อยากมีบ้าง เพื่อนเคยมีแล้วก็มาสอนให้ลองดู" ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่
ผ่านมาที่พบว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในสถาบันของรัฐและเอกชน ทั้งหญิงและชายนิยมมีกิ๊ก
หรือมีคู่นอนมากกว่า 1 คน แม้จะมีหรือไม่มีแฟนอยู่แล้วก็ตาม รวมทั้งมีรูปแบบเพศสัมพันธ์แบบ
สวิงกิ้งหรือเซ็กซ์หมู่ และการขายบริการทางเพศ (ธนพร สง่าศรี และคณะ, 2546; เอกฉรงค์ ภาณุ
พงษ์, 2545)

พฤติกรรมการต่อรองหรือปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์

จากการสำรวจพฤติกรรมการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่น
และเยาวชน พบว่า วัยรุ่นและเยาวชนส่วนใหญ่เคยปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 79.9
โดยวัยรุ่นหญิงเคยปฏิเสธมากกว่าวัยรุ่นชาย (ตารางที่ 6.10) และพบว่าการมีอำนาจต่อรองเพื่อ
ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์มาจากฝ่ายชายมากกว่า แต่การยินยอมและรับการต่อรองหรือไม่ พบว่า
ฝ่ายหญิงจะยินยอมมากกว่าและมีการต่อรองเพื่อปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าฝ่ายชาย เมื่อ
วิเคราะห์ตามระดับการศึกษาพบว่า วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะไม่เคยมีการต่อรองหรือ
ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ในสัดส่วนที่สูงกว่าระดับอื่น (ตารางที่ 6.11) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเข้าสู่วัยที่
อยากรู้อยากลอง และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เช่น สื่อปลูกเร้าอารมณ์ การขาดประสบการณ์และความรู้
เป็นต้น นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบว่า การต่อรองของวัยรุ่นชาย จะเป็นการ
ต่อรองเพื่อให้ฝ่ายหญิงยินยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย ขณะที่วัยรุ่นหญิงบางรายมีการปฏิเสธหรือต่อรอง
มากกว่าแต่ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นยังพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นส่วนหนึ่ง จะมี
เงื่อนไขความรักที่ยั่งยืนของเพศตรงข้ามให้หลงเชื่อคล้อยตามได้ง่าย เช่น การพูดจาหวานล่อมโดย
ให้สัญญา ความรับผิดชอบ ไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ พบในวัยรุ่นระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นที่น่าสังเกตว่า วัยรุ่นส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะเพศชายให้ข้อมูลว่า การมี
อุบายอนามัข์ใช้ทำให้รู้สึกกลัว ประมาท เพราะรู้สึกว่าจะไม่มีผลเสียหายนามา โดยเฉพาะในเรื่อง
ที่กลุ่มวัยรุ่นกลัว ถึงวลมากที่สุดหลังการมีเพศสัมพันธ์ คือ การตั้งครรภ์มากกว่าการติดเชื้อเอชไอวี
หรือโรคติดเชื้อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่สามารถปกปิดไว้ได้ ต้องออก

จากโรงเรียน ต้องเสียอนาคต ไม่อยากให้พ่อแม่ ครู หรือเพื่อนรู้ ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นต่อการมีเพศสัมพันธ์และการปฏิเสธ รวมทั้งความเชื่อมั่นในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเปรียบเทียบกับระหว่างวัยรุ่นชายและหญิง พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นหญิงคิดว่าตนเองมีความเชื่อมั่นในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์และเชื่อมั่นในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยสูงกว่าวัยรุ่นชาย แต่อาจไม่สำเร็จเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริงดังข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าว จากผลการศึกษากล่าวได้ว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมก่อนแต่งงานและเป็นพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยมากขึ้น จึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ในด้านสภาพครอบครัว แม้จะพบว่า ลักษณะสภาพครอบครัวไม่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในมุมมองของวัยรุ่น แต่วัยรุ่นบางส่วนมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวทั้งที่ขาดความอบอุ่นและครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น (ร้อยละ 16.5 และ 13.9 ของหญิง และร้อยละ 14.8 และ 10.2 ของชายตามลำดับ) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกัน (ตารางที่ 8.1) ทั้งนี้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพของวัยรุ่นระดับอุดมศึกษาที่ระบุว่า การขาดความอบอุ่นในครอบครัวมีผลชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย ส่วนที่มาจากตัววัยรุ่นเอง คิดว่า เกิดจากความต้องการทางเพศของวัยรุ่นเอง และการอยากรู้อยากลองของวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นหญิงมากกว่าชายจำนวนหนึ่งที่รายงานว่า การถูกเล่าโคมเป็นปัจจัยหนึ่งทำให้วัยรุ่นต้องมีเพศสัมพันธ์ได้ (ตารางที่ 8.1) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า กลุ่มวัยรุ่นทั้งหมด ให้ข้อมูลตรงกัน คือการถูกข่มขู่ทางเพศ โดยเฉพาะจากผู้หญิง เช่น การแต่งกายกระโปรงสั้น เน้นหน้าอก บั่นท้าย ขาอ่อน รัคดึง หรือในเพศชายที่หุนดี หล่อและรวย ทำให้รู้สึกอยากรู้จัก อยากเข้าใกล้ อยากลองดู ทำให้รู้สึกตื่นเต้นทางเพศ รวมทั้ง การถูกทำทายเป็นกลุ่ม ทำให้อยากเอาชนะ อีกรูทึง ต้องทำพิสูจน์ในความสามารถ เช่น การดูถูกว่าไม่มีน้ำยา ไม่มีความสามารถ พบปัญหาเช่นนี้ในวัยรุ่นระดับมัธยมต้นและระดับมัธยมปลาย ส่วนระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จะไม่ปรากฏพฤติกรรมถูกทำทายเป็นเช่นนี้ แต่จะเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในตนเอง คือ ความรู้สึกค้อยที่ไม่มีคูรัก หรือไม่ได้รับความสนใจจากเพศตรงข้าม จึงต้องพยายามปฏิบัติคนให้น่าสนใจ ดังนั้น เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ค่อนข้างมากในกลุ่มวัยรุ่น โดยพบว่า ร้อยละ 32.3 ของวัยรุ่นมีความคิดเห็นว่า เพื่อนชักชวนให้ทำคาม ชวนให้ลอง และยังมีวัยรุ่นบางรายที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เจาะลึกที่ให้ความคิดเห็นว่าเพื่อนถ่ายวิดีโอ เป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะ มีความคิดเห็นว่า การอยู่ด้วยกันสองต่อสองนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (ตารางที่ 8.1) ดังนั้นความใกล้ชิดระหว่างวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า บรรยายาก หรือการมีสถานที่ที่เปิดโอกาสให้อยู่ด้วยกันสองต่อสอง ความใกล้ชิดนำไปสู่การมี

เพศสัมพันธ์ได้โดยง่าย เช่น บรรยากาศในสวนสาธารณะ ชายทะเล น้ำตก ในโรงภาพยนตร์ บ้านที่พ่อแม่ไม่อยู่ ห้องเรียนหลังเลิกเรียนแล้ว การเที่ยวกลางคืนด้วยกันทำให้มีโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ได้ โดยเฉพาะเมื่อมีสื่อลามกให้เห็น รวมทั้งได้สัมผัส กอดจูบจูบคลำเพศตรงข้าม ทำให้ใจอ่อน ขาดสติได้ง่าย ส่วนวัยรุ่นที่พักในหอพักมักใช้เป็นสถานที่ที่มีเพศสัมพันธ์กับต่างเพศด้วย เพราะสะดวกและเป็นอิสระ ไม่ต้องเกรงใจหรือกลัวคนอื่น เพื่อนรู้ โดยวัยรุ่นให้ความเห็นว่า อาจเป็นเพราะรู้สึกเหงาจากการอยู่โดยลำพัง เมื่อมีคนรู้ใจจึงพลาดพลั้งได้ง่าย นอกจากนี้ ยังพบว่า การใช้เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมีมากขึ้น และทำให้วัยรุ่นขาดสติและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย (ตารางที่ 8.1) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่สนทนากลุ่มวัยรุ่นให้ข้อมูลตรงกันว่า ก่อนการชักนำสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ส่วนใหญ่จะมีการดื่มสุรา หรือสารเสพติดร่วมกันทำให้มีความกล้าและขาดสติยังอีก โดยเพศชายบางคนกล่าวว่า ต้องการใช้สุราเพื่อประสิทธิภาพของการมีเพศสัมพันธ์ ทำให้หลังซ้าลง

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สื่อต่างๆมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมาก โดยวัยรุ่นเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 43.7) มีความคิดเห็นว่าสื่อกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางเพศ โดยเฉพาะการดูหนังสือโป๊ และร้อยละ 18.1 ให้ความคิดเห็นว่าสื่อทำให้อยากเลียนแบบ แต่เพศชายมีความเห็นว่าสื่อกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางเพศมากกว่าเพศหญิง (ตารางที่ 8.1) ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า สื่อมีอิทธิพลอย่างมากในทุกระดับการศึกษา ดังเช่นวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษารายหนึ่งให้ข้อมูลว่า “สื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันมีทุกรูปแบบ เช่น หนังสือ การ์ตูนญี่ปุ่น VCD และสื่อทางอินเทอร์เน็ต ผู้หญิงผู้ชาย หาซื้อ หาดูง่าย มาแลกดูกันทำให้มีอารมณ์ รูปและเรื่องราวที่ภาพการ์ตูนมันแสดงท่าทางที่ทำเหมือนดูหนังเอ็กซ์ อ่านแล้วมันทำให้อยากลอง” ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าว สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่วัยรุ่นทุกระดับชั้นการศึกษาให้ข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน โดยให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัจจัยด้านสื่อต่างๆมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นทุกกลุ่ม และสื่อที่วัยรุ่นมีการเรียนรู้และศึกษาเป็นประสบการณ์ได้แก่ หนังสือ การ์ตูนทางเพศ เช่น การ์ตูนญี่ปุ่น VCD โป๊ ภาพในโทรทัศน์ โดยเฉพาะพิธีกรวัยรุ่นในรายการโทรทัศน์ที่แต่งกายโชว์ส่วนหน้าอกหรือช่วงขา มากๆ นุ่งสั้น และสื่อทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถหาสื่อเหล่านี้ได้ง่ายในท้องตลาดทั่วไป และสามารถรู้ได้โดยการชักนำของเพื่อนในกลุ่ม สำหรับสื่อทางเพศที่วัยรุ่นทุกกลุ่มดูกันอย่างแพร่หลาย คือ ภาพเพศสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งที่วัยรุ่นตั้งใจเปิดเข้าไปดูและที่ไม่ตั้งใจและทำให้ทำท่าย่อยากติดตามมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีภาพโป๊ผ่านเข้ามาในขณะที่เปิดเว็บไซต์อื่นๆ การดูสื่อลามกต่างๆ ของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะใช้บ้านของเพื่อนในกลุ่มที่รับรู้ว่า พ่อแม่ ครอบครัวยังไม่อยู่บ้าน เช่น ไปทำงาน หรือดูกันในหอพักของเพื่อนที่พักในหอพัก ซึ่งดูจากเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโน้ตบุ๊กที่พ่อแม่จัดหาไว้ให้ใช้ในการเรียน พฤติกรรมการดูสื่อลามกของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษ่มักนัดกันดูเป็นกลุ่ม ทั้งชายและหญิงที่เป็นเพื่อนด้วยกัน ส่วนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่จะใช้การแลกเปลี่ยนกันเวียนกันดูตามบ้านเพื่อนๆในกลุ่ม ความรู้สึกขณะดูสื่อลามก ทำให้รู้สึก

อยากลอง อยากทำตาม ส่วนหนึ่งจะจบลงโดยการไปหาคู่วัยรุ่น/แฟน และมีเพศสัมพันธ์ด้วยกัน หรือสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเสมอ ซึ่งวัยรุ่นให้ข้อมูลพอสรุปได้ว่า ความอยากรู้ อยากลอง โดยเฉพาะเมื่อได้คู่อีก ได้เห็น ได้ฟัง โดยส่วนใหญ่มักเริ่มจากการสำเร็จความใคร่ช่วยตัวเองก่อน เมื่อเห็นภาพต่างๆ จึงอยากลองดูเองบ้าง ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลของกลุ่มวัยรุ่นทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ต่างจากวัยรุ่นในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาคือนอกจากการคู่อีกแล้ว ยังถูกกระตุ้นจาก ความต้องการมีคู่วัยรุ่น/แฟน มีเพื่อนต่างเพศให้ความสนใจ เพราะมักเห็นเพื่อนที่มีแฟนสวย มีการหยอกล้อกัน หัวเราะขบขันกัน โดยเฉพาะระหว่างทำงานในกลุ่มกิจกรรมของสถานศึกษา หรือเวลาเรียนด้วยกัน ทำให้รู้สึกอบอุ่นมีความสุขและเท่ จึงต้องการมีเช่นเดียวกับเพื่อนๆบ้าง และการมีคู่อีกก็รับรู้กันว่าต้องตามมาด้วยการมีเพศสัมพันธ์เสมอ เพราะมีความเป็นอิสระกว่าตอนเป็นนักเรียน นอกจากนี้ วัยรุ่นเพียงร้อยละ 7.3 และ 8.5 เท่านั้นที่มีความคิดเห็นว่ามีแบบอย่างให้เห็นในสถานศึกษา และสถานศึกษาเป็นที่เปิดโอกาสให้พบคู่ที่จะมีเพศสัมพันธ์กันได้

ระดับการใช้สื่อของกลุ่มวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า สื่อที่วัยรุ่นทั้งชายและหญิงใช้ในระดับมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 54.8 และ 60.9 ตามลำดับ) โดยสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 43.2, 35.9 และร้อยละ 34.6 ตามลำดับ) เป็นสื่อที่วัยรุ่นใช้ในระดับปานกลาง ส่วนสื่อที่กลุ่มวัยรุ่นไม่ใช้หรือใช้ในระดับน้อยที่สุด 2 อันดับแรกคือ นิตยสารและ หนังสือการ์ตูน (ร้อยละ 40.5 และร้อยละ 32.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 8.2)) โดยพบว่า ระดับการรับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศจากสื่อต่างๆของวัยรุ่นมาจากสื่อบุคคลน้อยมาก หรือไม่เคยได้รับจากสื่อบุคคล เช่น บิดามารดา/ผู้ปกครอง ญาติ/พี่น้อง และบุคลากรทางการแพทย์ ดังข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนว่าข้อมูลทางเพศส่วนใหญ่ได้จากสื่อมากกว่าบุคคล

การรับรู้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์จากสื่อ

เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้เรื่องเพศจากสื่อต่างๆ ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ วัยรุ่นชายส่วนใหญ่ได้รับความรู้ความเข้าใจจากหนังสือเรื่องเพศศึกษา ได้แก่หัวข้อเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย การสำเร็จความใคร่ วิธีการแก้ปัญหาสุขภาพทางเพศ การคุมกำเนิด/การวางแผนครอบครัว ส่วนการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การเลือกคู่อุปการะ การมีความรักพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจจากสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 41.9, 25.8, 36.4, 35.6, 34.1, 35.4, 30.1 และร้อยละ 41.9 ตามลำดับ) ยกเว้นเทคนิคการมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 24.2 ได้รับความรู้ความเข้าใจจากคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 8.3) สำหรับวัยรุ่นหญิง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์จากหนังสือความรู้เรื่องเพศศึกษามากที่สุดในทุกหัวข้อ ยกเว้นบางหัวข้อ เช่น ความรักและการเลือกคู่อุปการะที่ได้รับความรู้จากสื่อโทรทัศน์หรือนิตยสาร (ตารางที่ 8.3) ส่วนการรับรู้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์จากบุคคล

ต่างๆ จำแนกตามหัวข้อความรู้และเพศ พบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลความรู้ เรื่อง การป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด และการแก้ไขปัญหา สุขภาพทางเพศจากครู ส่วนเรื่องอื่นๆ จะพบว่ามีความแตกต่างตามเพศ โดยพบว่า การสำเร็จความใคร่ และเรื่องเทคนิคการมีเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นชายส่วนใหญ่ จะคุยกับเพื่อน ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นหญิงที่จะไม่คุยในเรื่องนี้ ยกเว้น การเลือกคู่อุปการะ ได้รับความรู้ความเข้าใจ จากบิดามารดา/ผู้ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 54.3) ดังนั้น การรณรงค์ป้องกันในวัยรุ่นโดยผ่านสื่อจึงมีความสำคัญ ด้วยวัยรุ่นเลือกสื่อและแหล่งบุคคลที่จะให้การปรึกษาแตกต่างกันตามประเด็นที่สนใจ

4. การรับรู้ข่าวสาร/ความเสี่ยงและการตรวจเลือดเกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่นและเยาวชน

วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุและอินเทอร์เน็ต โดยได้จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียน/สถานศึกษา (ตารางที่ 7.1) โดยพบว่า วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณเองมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง และคิดว่าเอดส์ยังคงเป็นโรคที่น่ากลัวสำหรับตนเองอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคเอดส์ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตของวัยรุ่นและเยาวชนในระดับปานกลาง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะวัยรุ่นให้ความสนใจเรื่องเอดส์และการป้องกันน้อยกว่าการตั้งครภภ์ และจากการที่วัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ค่อนข้างน้อย ซึ่งทำให้วัยรุ่นทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณเองไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และมีความเห็นว่า แฟนหรือคู่นอนประจำหรือคู่นอนชั่วคราวมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์น้อย อย่างไรก็ตามวัยรุ่นทั้งหญิงและชายเห็นว่า ทั้งตนเองและคู่นอนควรได้รับการตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อดังกล่าวในอัตราใกล้เคียงกัน ดังนั้นการรณรงค์และส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงการป้องกันเอดส์ในวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สำคัญ ดังการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับรูปแบบในการให้สุขศึกษาเพื่อให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อจากโรคเอดส์มากขึ้น ในกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีวศึกษาที่จังหวัดสงขลา (Chandeying et al., 1991) กลุ่มมัธยมศึกษาที่จังหวัดขอนแก่น (Thongkrajai et al., 1993) เป็นต้น

5. ปัญหาสุขภาพทางเพศและการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นและเยาวชน

โดยภาพรวม 38.8% ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์ พบว่าปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและเยาวชนส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน คือ การเจ็บบริเวณอวัยวะเพศขณะมีเพศสัมพันธ์ รองลงมา คือ คันตามอวัยวะเพศ ปวดท้องน้อย และปัสสาวะแสบขัด ดังนั้น ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการล้างอวัยวะเพศด้วยน้ำ/สบู่/

น้ำยา ร้อยละ 35.0 และ 35.4 รองลงมาวัยรุ่นชายจะแก้ปัญหาโดยปล่อยให้หายเอง และไปปรึกษาที่โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ 20.8 ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นหญิงรองลงมา คือ ปล่อยให้หายเอง ไปปรึกษาที่โรงพยาบาล และ ไปปรึกษาที่คลินิก คิดเป็นร้อยละ 31.6, 15.4 และ 14.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 9.3) ในการศึกษาพบ ว่า กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นชายและหญิงมีจำนวนเพียงร้อยละ 3.0 และ 1.2 ที่เคยมีประวัติถูกข่มขืน ซึ่งภายหลังถูกข่มขืนทั้งวัยรุ่นชายและหญิงปฏิบัติตนเองโดยการปรึกษาเพื่อน รองลงมาปรึกษาแฟน ปรึกษาแพทย์และผู้ปกครอง มีส่วนน้อยที่จะซื้อยารับประทานเอง หรือบอกครูทราบ

จากจำนวนวัยรุ่นที่เคยมีเพศสัมพันธ์ พบว่า วัยรุ่นชายและหญิงที่ไม่มีปัญหาเรื่องคู่นอน ตั้งครรภ์ ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ พบว่า วัยรุ่นชายและหญิงมีปัญหาการตั้งครรภ์เพียงครั้งเดียวร้อยละ 72.7 และ 78.9 ตามลำดับ รองลงมาคือการตั้งครรภ์ 2 ครั้ง พบร้อยละ 24.3 ในวัยรุ่นชาย และร้อยละ 15.8 ในวัยรุ่นหญิง ส่วนการตั้งครรภ์มากกว่า 2 ครั้งในวัยรุ่นชายพบร้อยละ 3.0 และในวัยรุ่นหญิงพบร้อยละ 5.3 (ตารางที่ 9.5) เมื่อมีการตั้งครรภ์ พบว่า วัยรุ่นทั้งเพศชายและหญิงจะแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ด้วยตนเอง โดยการทำให้เกิดการแท้ง หรือวัยรุ่นชายบอกให้เพื่อนหญิงใช้ยาสอดช่องคลอดถึงร้อยละ 43.8 และวัยรุ่นหญิงแก้ปัญหาตนเองด้วยการใช้ยาสอดช่องคลอดถึงร้อยละ 61.5 ซึ่งวัยรุ่นจะใช้วิธีที่แตกต่างกัน ได้แก่ การทำแท้งกับแพทย์แผนปัจจุบัน ทำแท้งเถื่อน รับประทานยาสตรี/วานชักมคลุกกับเหล้าขาว ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า วัยรุ่นมักแก้ปัญหาด้วยตนเองเมื่อทราบว่ามีการตั้งครรภ์ และด้วยวิธีการที่เป็นอันตรายด้วยความไม่รู้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความกลัวว่าครอบครัวจะรู้และยังเรียนไม่จบ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบความมาจากการทำแท้ง ควรจะต้องทำการศึกษาในเชิงเจาะลึกต่อไปในระยะยาว

สรุปและข้อเสนอแนะ

วัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิงในทุกระดับการศึกษา เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงในปัจจุบัน และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต เนื่องจาก ปัจจัยหลายด้านที่มีส่วนสนับสนุนให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ปัจจัยในตัววัยรุ่นเอง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านฮอร์โมน ทำให้มีความอยากรู้อยากลองและต้องการทางเพศสูงเมื่อถูกปลุกเร้า รวมทั้งการมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในเรื่องเพศและการป้องกัน ส่วนปัจจัยภายนอกของวัยรุ่น มีหลายประการ ที่สำคัญคืออิทธิพลของเพื่อนและสื่อ มีส่วนสนับสนุนให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้น ได้แก่ การมีคู่นอนหลายคน มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคู่อีกในวัยเดียวกันโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย และมีการปฏิเสธหรือต่อรองทางเพศน้อย ด้วยส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะขาดการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างเพศ และการรับรู้บรรทัดฐานระหว่างเพศชายและหญิงที่แตกต่างกัน นอกจากนี้วัยรุ่นยังรับรู้ว่าคุณเองมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีน้อย และไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องการติดเชื้อมากนัก แต่มีความตระหนักและกลัวเรื่องการตั้งครรภ์มากกว่า จึงให้ความสำคัญกับการใช้ถุงยางอนามัยทุก

ครั้งเพื่อป้องกันน้อยกว่าที่ควรเป็น แม้จากการศึกษาครั้งนี้ จะพบอัตราร้อยละของการมีปัญหาทางสุขภาพไม่มากนัก แต่ก็พบว่า เมื่อวัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพทางเพศ หรือมีการตั้งครรภ์ มักแก้ไขปัญหาด้วยตนเองมากกว่า และใช้วิธีการที่เสี่ยงหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อปกปิดครอบครัวและคนรอบข้าง อย่างไรก็ตาม พบว่า ค่านิยมทางเพศของสังคมไทย ระบบความเชื่อ บทบาทเพศ ความสัมพันธ์ชายหญิง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการต่อรองทางเพศ ทำให้วัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีได้มากกว่าวัยรุ่นชาย ดังนั้น การค้นหา รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการติดเชื้อเอชไอวี จึงต้องเร่งดำเนินการและมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และแก้ไขในระดับเชิงลึกของสาเหตุแห่งปัญหาด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบในการป้องกันและแก้ไขลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการติดเชื้อเอชไอวีของวัยรุ่นในสถานศึกษาคือ

1) การให้ความรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงและลดความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง โดยมีเนื้อหาที่เจาะจงที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของวิถีชีวิตวัยรุ่นในแต่ละกลุ่ม และสร้างแบบอย่างที่เหมาะสมโดยวัยรุ่นด้วยกันเอง นอกจากนี้ ความรู้ที่ให้ควรสอดแทรกหรือผสมผสานเรื่องระบบอวัยวะเจริญพันธุ์ การตอบสนองทางเพศ การสื่อสารเพื่อปฏิเสธหรือต่อรองทางเพศ การเลือกคู่ครอง และวิถีชีวิตระหว่างเพศ เป็นต้น เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงและมีการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างจากผลการศึกษาของโครงการเครือข่ายวิถีชีวิตในเมือง เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่าย กลุ่มวัยรุ่นที่เทียวกลางคืน และกลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา ณ เมืองเชียงใหม่ วารุณี พองแก้ว และคณะ (2545) พบว่าแกนนำนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตและได้เป็นสมาชิกเครือข่ายแกนนำได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์กลยุทธ์และวิธีการในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการพัฒนารูปแบบในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงและพัฒนาเครื่องมือในการเฝ้าระวังและประเมินผลโครงการ มีข้อสรุปว่าการพัฒนาเครือข่ายเป็นกลยุทธ์ที่มีประโยชน์อย่างมากในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากลไกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมวัยรุ่น โดยผ่านแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและค่านิยมที่เหมาะสมเกี่ยวกับเรื่องเพศเพื่อป้องกันเอชไอวีและเอดส์ในสถานศึกษา และความสำเร็จดังกล่าวได้มีการถ่ายทอดรูปแบบ ประสพการณ์และบทเรียนการทำงานให้กับองค์กรต่างๆทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

2) การรณรงค์ให้วัยรุ่นใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและติดตามผลอย่างจริงจัง และการเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เข้าถึงถุงยางง่ายขึ้นและให้คิดว่า เป็นเรื่องธรรมดาในการพกถุงยางเช่นเดียวกับการมีเพศสัมพันธ์

3) ควรมีการรณรงค์ให้วัยรุ่นได้ตรวจเลือดด้วยความสมัครใจและให้รางวัล หรือควรมีมาตรการบังคับทางกฎหมายเรื่องการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน

4) การรณรงค์ด้านสื่อในทางบวกและให้ความรู้ และกระตุ้นบทบาทของครอบครัว สถานศึกษาและชุมชนในการควบคุมและบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมแก่วัยรุ่น รวมทั้งกระตุ้นการสร้างกระแสใหม่ๆที่เข้าถึงวัยรุ่นในทางบวก

5) พัฒนาทักษะของพ่อแม่ในการสอนหรือสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว รวมทั้งพัฒนาทักษะของวัยรุ่นในการสื่อสารเรื่องเพศและการต่อรองทางเพศ โดยกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเองหรือสะท้อนจากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ สถานศึกษาควรพัฒนาเครือข่ายวัยรุ่นในการรณรงค์และทำกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นทุกด้าน